

Razstava *Nikoli več ne bom govorila o vojni* bo premierno predstavljena slovenskemu občinstvu v okviru programa KIBLA in Evropske prestolnice kulture Maribor 2012. Producenta razstave sta KIBLA in Biro Beograd, s podporo Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport Republike Slovenije, Zavoda Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture ter Mestne občine Maribor.

Razstava *Nikoli več ne bom govorila o vojni* predstavlja dela umetnikov iz Bosne in Hercegovine, Srbije, Hrvaške in Rusije, ki se osredotočajo na kritično družbeno analizo ter pričevanja nasilja in travm v povezavi z nedavnimi vojnami v deželah bivše Jugoslavije.

Pod težkim bremenom vojn, etničnih nacionalizmov in procesov družbeno-ekonomskega razslojevanja, produktov ideologije neoliberalnega kapitalizma, se praktično vse države, nastale po razpadu Jugoslavije, borijo z neokolonialno odvisnostjo kot posledico globalnega kapitala in trajne krize na gospodarskem obrobju Evrope. V takšnem nenehno antagonističnem družbenem in političnem kontekstu se pričevanja vojnih travm predstavljajo, manifestirajo in interpretirajo znotraj določenih pričakovanih okvirjev. Prav zato številne predstavitve s področja kulturne produkcije in sodobne umetnosti ne ubežijo stereotipom.

Razstava *Nikoli več ne bom govorila o vojni* se sprašuje ali lahko sodobna umetniška praksa najde jezik, s katerim bi bilo mogoče v političnem smislu govoriti o individualnih in kolektivnih vojnih ter povojnih izkušnjah, brez prizvoka eksotizacije? Ali je možno najti primerno umetniško formulo in ali je zmeraj potrebno, da je v procesu razumevanja prisotna empatija? Tišina in amnezija sta najpogostejši reakciji na travmo; ali tudi umetnost v tem smislu pravzaprav ostaja nema, s tem ko uporablja samo simbolni jezik podob in zvokov ter ostaja v polju meditacije in simbolizma?

ENG

The exhibition *I Will Never Talk About the War Again* will be presented for the first time in Slovenia as a part of the programme created by KIBLA for the manifestation Maribor 2012: European Capital of Culture. The exhibition has been produced by KIBLA and Biro Beograd, with the support of the Ministry of Education, Science, Culture and

Sport of the Republic of Slovenia, Maribor 2012 – European Capital of Culture and the Municipality of Maribor.

The exhibition *I Will Never Talk About the War Again* presents the works of artists from Bosnia and Herzegovina, Serbia, Croatia and Russia focused on critical social analysis and testimonies of violence and trauma connected with recent wars in the countries of the former Yugoslavia.

Under a heavy burden of wars, ethnic nationalisms and socioeconomic stratification processes, generated by neoliberal capitalism's ideology, almost all states formed after the destruction of Yugoslavia suffer from neocolonial dependency imposed by global capital and permanent crisis at the European economic periphery. In such a constantly antagonistic social and political context there are certain requested positions in which testimonies of war trauma are represented, manifested and interpreted. That is why many representations in the field of cultural production and contemporary art don't succeed to escape from stereotypes.

The exhibition *I Will Never Talk About the War Again* deals with the question can contemporary artistic practice find a language with which it would be possible to speak politically about individual and collective war and post-war experiences, without slipping into exoticization? Is it possible to find an adequate artistic formula, and is it always necessary to create empathy in the process of understanding? Silence and amnesia are the most common reactions to trauma; does art in this sense actually also remain silent by using only the symbolic language of images and sounds, staying in the field of mediation and symbolism?

BHS

Izložba *Ja više nikada neću pričati o ratu* biće premijerno predstavljena u Sloveniji, u okviru programa koji je KIBLA priredila za manifestaciju Evropska prestonica kulture Maribor 2012. Aktualizovano izdanje ove izložbe je producirano u saradnji KIBLA i Biro Beograd i podržano od Ministarstva Republike Slovenije za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, Zavoda Evropske prestonice kulture Maribor 2012. i Gradske opštine Maribor.

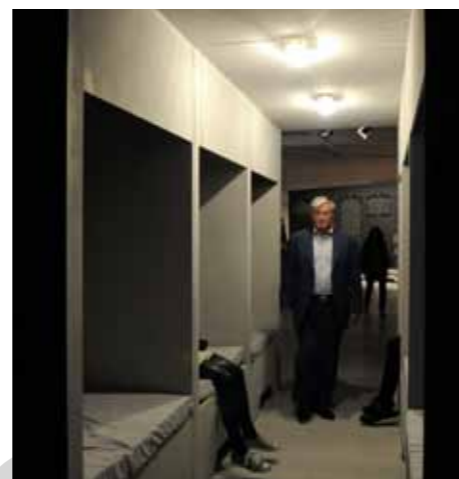
Izložba *Ja više nikada neću pričati o ratu* predstavlja radove savremenih umetnika i umetnica iz Bosne i Hercegovine, Srbije,

Hrvatske i Rusije, fokusirane na kritičku analizu društva i svedočanstava o nasilju i traumama, u vezi s poslednjim ratovima u zemljama sa prostora bivše Jugoslavije.

Opterećena nasleđem ratova, etničkim nacionalizmima i procesima socijalno-ekonomske stratifikacije, prouzrokovanim ideologijom neoliberalnog kapitalizma, većina država nastalih razaranjem Jugoslavije se nalazi u neokolonijalnoj zavisnosti od strane globalnog kapitala i u permanentnoj krizi na ekonomskoj periferiji Evrope. U takvom permanentno sukobljenom društveno-političkom kontekstu postoji niz zahtevanih pozicija u kojima su svedočanstva rata predstavljena, manifestovana i interpretirana. Stoga većina predstava u polju kulturne produkcije i savremene umetnosti teško mogu napustiti granice stereotipa.

Izložba *Ja više nikada neću pričati o ratu* pokreće pitanje da li savremena umetnička praksa može proizvesti jezik kojim se može govoriti politički o individualnim i kolektivnim ratnim i posleratnim iskustvima, bez stereotipa i egzotizacije? Da li se može pronaći odgovarajući umetnički recept i da li je potrebno da se u procesu razumevanja razvije empatija? Čutanje i zaborav su dve najčešće reakcije na travmu; da li umetnost, u tom pogledu, takođe ostaje nema, kada se služi samo simboličkim jezikom slike i zvuka, odnosno, kada ostaje u polju posredovanja, simbolizma i tržišne kulturne politike?

Vladan Jeremić, Rena Rädle

Adela Jušić/Lana Čmajčanin: *Zgodbe za laku noć / Bedtime Stories / Priče za laku noć*, instalacija / installation / zvučna instalacija, Färgfabriken, Stockholm, 2011.

Adela Jušić, Lana Čmajčanin

Nikoli več ne bom govorila o vojni
I Will Never Talk about the War Again
Ja više nikada neću pričati o ratu

Adela Jušić, Lana Čmajčanin: *Nikoli več ne bom govorila o vojni / I Will Never Talk About the War Again / Ja više nikada neću pričati o ratu*, posnetek iz videa / video still / kadar iz videa, 2011.

Naslov skupinske razstave je navdihnili video performans *Nikoli več ne bom govorila o vojni* dveh sarajevskih umetnic Adele Jušić in Lane Čmajčanin. Za svojo nedavno zvočno instalacijo *Zgodbe za laku noć* sta zbrali zgodbe o življenju med 1395-dnevno okupacijo Sarajeva, ko so ljudje iskali zavetje pred granatami v tesnih kletah mestnih stavb.

ENG

The title of the group exhibition is borrowed from the video performance *I Will Never Talk About the War Again*, by two artists from Sarajevo, Adela Jušić and Lana Čmajčanin. For their recent sound installation piece *Bedtime Stories* they collected stories about life during the 1395-days' siege of Sarajevo, when people sought shelter from grenades in the small basement quarters of the city's buildings.

BHS

Naslov izložbe je pozajmljen iz video performansa *Ja više nikada neću pričati o ratu*, sarajevskih umetnica Adele Jušić i Lane Čmajčanin. Za zvučnu instalaciju, *Priče za laku noć*, ove umetnice su sakupile priče iz svoga svakodnevnog života tokom 1395 dana duge opsade Sarajeva, kada su ljudi tražili sklonište od artiljerijskih granata u mračnim podrumima stambenih zgrada.

Igor Grubić

Zgodba z vzhodne strani
East Side Story
Priča sa Istočne strane

Igor Grubić: *Zgodba z vzhodne strani / East Side Story / Priča sa Istočne strane*, foto / photo, 2008.

V zadnjem desetletju so spodleteli številni poskusi organizacije Gay Parade v Beogradu in Zagrebu, tisti "uspešni" pa so bili izvedeni pod ostrim nadzorom policije. V Beogradu so leta 2001 skupine fašistov, klerikalnih nacionalistov in nogometnih huliganov napadle parado in pri tem poškodovale večje število ljudi. V svoji dvo-kanalni video instalaciji *Zgodba z vzhodne strani* se zagrebski umetnik Igor Grubić dotika vprašanja pravic spolnih manjšin v družbah, ki kažejo nasilne reakcije na kakršnokoli drugačnost.

ENG

During the last decade, several attempts to organize Gay Parades in Belgrade and Zagreb failed, while those "successful ones" have been held under heavy police protection. In Belgrade in 2001, groups of fascists, clerical nationalists, and football hooligans attacked the parade and a large number of people were injured. In his two-channel video installation *East Side Story* Igor Grubić, an artist from Zagreb tackles the question of the rights of sexual minorities in societies that show a violent reaction to any diversity.

BHS

Tokom poslednje decenije, u Beogradu, Zagrebu i Sarajevu bilo je nekoliko neuspelih pokušaja održavanja Gej parada, dok su one "uspele" održane uz masivnu policijsku zaštitu. U Beogradu, 2001. godine, grupe fašista, kleronacionalista i navijačkih huligana, napale su paradu i povredile veliki broj ljudi. Umetnik iz Zagreba Igor Grubić se u svojoj dvokanalnoj video instalaciji *Priča sa Istočne strane*, bavi pitanjem prava seksualnih manjina u društvima koja nasilno reaguju na svako ispoljavanje različitosti.

Alma Suljević

Svete bojevnice - interferenca
Holy Warriress - interference
Svete ratnice - interferencija

Alma Suljević: *Svete bojevnice / Holy Warriress / Svete ratnice*, performans / performance, Färgfabriken, Stockholm, 2011.

S kontinuiranim performansom *Svete bojevnice* postavlja Alma Suljević, ki je tudi sama izkusila vojno na Balkanu in genocid bošnjaških muslimanov, izziv islamofobičnemu stanju zahodnih družb ter nas spominja na posledice takšne sovražnosti.

ENG

With her continuous performance *Holy Warriress*, one of the most radical artists from Sarajevo, Alma Suljević, challenges the Islamophobic condition of Western societies and reminds us of the consequences of such hostilities, having herself witnessed the war in Bosnia and the genocide of Bosnian Muslims.

BHS

Svojim dugogodišnjim izvođenjem performansa *Svete ratnice*, Alma Suljević, jedna od najradikalnijih umetnica iz Sarajeva, upućuje direktan izazov islamofobiji zapadnih društava i podseća nas na posledice tog neprijateljskog stava, kao svedokinja rata u BiH i genocida nad bosanskim Muslimanima.

Prizorišča / Venues / Lokacije:

KIBLA, Ulica kneza Koclja 9 Maribor, Slovenija

pon-sob / Mon-Sat / pon - sub:
9.00-22.00

KIT KIBLA, Glavni trg 14 Maribor, Slovenija

pon-sob / Mon-Sat / pon - sub:
9.00-22.00

Shadow Museum Jaroslav Supek

Spal sem pod fotografijami
ubitih v vojnah bivše Jugoslavije

*I Slept Under the Photos of Killed
in the Wars in former Yugoslavia*

Spavao sam ispod fotografija
ubijenih u ratovima u bivšoj
Jugoslaviji

Shadow Museum/Jaroslav Supek: ponovna izvedba performansa *Spal sem pod fotografijami ubitih v vojnah bivše Jugoslavije*, avtor Jaroslav Supek / re-enactment of the performance *I Slept Under the Photos of Killed in the Wars in former Yugoslavia* by Jaroslav Supek / rekonstrukcija izvođenja performansa *Spavao sam ispod fotografija ubijenih u ratovima u bivšoj Jugoslaviji* Jaroslava Supeka, Färgfabriken, Stockholm, 2011.

Shadow Museum predstavlja ponovno izvedbo performansa *Spal sem pod fotografijami ubitih v vojnah bivše Jugoslavije* vojvodinskoga avtorja Jaroslava Supka (1952–2009). Namesto tišine je umetnik prevzel odgovornost. Njegovo sporočilo je univerzalno in konkretno, resnično in očitno.

ENG

Shadow Museum presents the re-enactment of the performance *I Slept Under the Photos of Killed in the Wars in former Yugoslavia* by Jaroslav Supek, an artist from Vojvodina, Serbia (1952–2009). The artist has taken the responsibility instead of being silent. His message is universal and concrete, it is true and obvious.

BHS

Shadow Museum predstavlja rekonstrukciju izvođenja performansa *Spavao sam ispod fotografija ubijenih u ratovima u bivšoj Jugoslaviji*, vojvodanskog umetnika Jaroslava Supeka (preminulog 2009. godine). Supek je ovim performansom preuzeo odgovornost za šutnju, nečinjenje i nepravovremeno reagovanje. Njegova poruka je univerzalna ali i konkretna, ona je istinita i očigledna.

Nikolay Oleynikov

Leta kraljice drobilcev kosti
The Years of the Bonecrusher Queen
Godine Kraljice Kostolomke

Nikolay Oleynikov: *Leta kraljice drobilcev kosti / The Years of the Bonecrusher Queen / Godine Kraljice Kostolomke*, fragmenti / fragments / fragment, Färgfabriken, Stockholm, 2011.

V svoji najnoviji poslikavi *Leta kraljice drobilcev kosti*, razvije Nikolay Oleynikov, umetnik iz Moskve, menažerijo situacij in podob, povezanih z zgodovinsko kronologijo z vojno povezanih dogodkov v bivši Jugoslaviji. Prav tako skuša na nov način osvetliti mračno vlogo mednarodnih akterjev v tej vojni. Nova zidna poslikava je ustvarjena posebej za razstavo v Mariboru.

ENG

In his newest mural *The Years of the Bonecrusher Queen*, Nikolay Oleynikov, an artist from Moscow, develops a menagerie of situations and images connected to the historical chronology of war-related events in the former Yugoslavia. He also throws a new light on the sinister role of the international actors in that war. The new mural-installation will be realized specifically for the exhibition in Maribor.

BHS

U instalaciji-muralu *Godine Kraljice Kostolomke*, Nikolay Oleynikov, umetnik iz Moskve, razvija celu menažeriju situacija i slika povezanih sa istorijskom hronologijom ratnih zbivanja u bivšoj Jugoslaviji, te mračnoj ulozi internacionalaca u celokupnom sukobu. Nova muralna instalacija će biti posebno realizovana za izložbu u Mariboru.

Nikoli več ne bom govorila o vojni je nekoliko spremenjena verzija izvorne razstave, predstavljene leta 2011 kot skupni produkt Biroja Beograd in Centra za umetnost in arhitekturo iz Stockholma Färgfabriken z naslovom *Psihoza 1 – Nikoli več ne bom govorila o vojni*.

Chto Delat?

Partizanski mjuzikl:
Zgodba iz Beograda
Partisan Songspiel: Belgrade Story
**Partizanski songspiel:
Beogradska priča**

Chto Delat?: *Partizanski mjuzikl: Zgodba iz Beograda / Partisan Songspiel: Belgrade Story / Partizanski songspiel: Beogradska priča*, prizor iz produkcije / production still / kadar iz filma, 2009.

Film *Partizanski mjuzikl: Zgodba iz Beograda* je drugi v seriji mjuziklov avtorjev ruskega kolektiva Chto delat? Prizorišče je v zapuščeni tovarni iz 19. stoletja, zgodba pa se nanaša na resnične dogodke v Srbiji leta 2009, ki jih prenese v bolj univerzalen mjuzikl o zatiralcih in zatiranih.

ENG

The film *Partisan Songspiel: Belgrade Story* is the second in a series of the Russian artists collective Chto Delat? songspiels. Staged in an abandoned factory from the 19th century, it refers to actual events in Serbia in the year 2009, and transposes them into a more universal songspiel about oppressors and oppressed.

BHS

Film *Partizanski songspiel: Beogradska priča*, drugi je u seriji filmskih igrokaza (songspiel) umetničkog kolektiva Chto Delat? iz Rusije. Smešten u napuštenu fabriku, film se bavi aktuelnim zbivanjima u Beogradu tokom 2009. godine, predstavljajući sukobljene pozicije tlačitelja i potlačenih.

**Razstava bo na ogled do 30. avgusta 2012 / This exhibition is open until
August 30, 2012 / Izložba će biti otvorena do 30. avgusta 2012.**

I will Never Talk About the War Again is modified version of the initial exhibition presented in 2011, as a collaborative effort of Biro Beograd and Center for Art and Architecture from Stockholm Färgfabriken, under the title *Psychosis 1 – I will Never Talk About the War Again*.

Vladan Jeremić

Vladan Jeremić (r. 1975, Beograd) je kurator in umetnik, ki živi in dela v Beogradu, Srbiji. V svoji kuratorski in umetniški praksi raziskuje presečišče med sodobno umetnostjo in političnim aktivizmom. Sodeluje z Reno Rädle v umetniškem dvojcu. Skupaj sta ustanovila Biro Beograd, združenje, ki zagotavlja platformo za kritično prakso, ki sega preko meja konvencionalnih oblik sodobne umetnosti, kulturnega in družbenega raziskovanja ali političnega aktivizma.

ENG

Vladan Jeremić (b. 1975, Belgrade) is a curator and artist who lives and works in Belgrade, Serbia. In his curatorial and artistic practice he researches the intersection between contemporary art and political activism. He works together with Rena Rädle as an artist duo. They founded Biro Beograd, an association that provides a platform for critical practice that goes beyond conventional forms of contemporary art, cultural and social research, or political activism.

BHS

Vladan Jeremić (1975, Beograd) je kurator i umetnik, koji živi i radi u Beogradu. U svojoj kuratorskoj i umetničkoj praksi istražuje polje preseka između savremene umetnosti i političkog aktivizma. Radi zajedno sa Renom Rädle, sa kojom je osnivač Biroa Beograd, udruženja koje pruža platformu za kritičke prakse koje sežu dalje od konvencionalnih formi savremene umetnosti, kao i za kulturna i socijalna istraživanja i politički aktivizam.

Produkcija:

KID/ACÉ KIBLA Maribor

Vodja projekta / Director of the project:

Aleksandra Kostić

Koprodukcija:

Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture

KIBLA

POŠTNA PLAČANA PRI
POŠTI 2113 MARIBOR
NAKLADA 2500
BREZPLAČEN IZVOD

Nikoli več ne bom govorila o vojni

Lana Čmajčanin
Chto Delat?
Igor Grubić
Adela Jušić

Nikolay Oleynikov

Shadow Museum / Jaroslav Supek

Alma Suljević

Kurator / Curator / Kurator:

Vladan Jeremić

Otvoritev / Opening / Otvaranje izložbe:

**petek / Friday / petak, 8. 6. 2012, 20.00 KIT, Glavni trg 14
21.00 KIBLA, ul. kneza Koclja 9 / vhod s Svetozarevske ul.**

**Alma Suljević: Svete bojevnice - interferenca /
Holy Warriress - interference / Svete ratnice - interferencija**

Performans na mestnih ulicah in trgih Maribora na dan otvoritve razstave od 18. do 22. ure /
Performance on Maribor city streets and squares on the day of exhibition opening between 6 and 10pm /
Performans na ulicama i trgovima grada Maribor tokom otvaranja izložbe od 18h do 22h.